

Wyrok z dnia 23 października 2006 r.

I UK 128/06

Nie nabywa uprawnień do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) pracownik, który wykonywał w hutnictwie pracę w szczególnych warunkach, jeżeli wieku emerytalnego wynoszącego 55 lat nie osiągnął w czasie wykonywania prac wymienionych w dziale III wykazu B, lecz po ustaniu zatrudnienia, w czasie pobierania zasiłku dla bezrobotnych (§ 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Roman Kuczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 października 2006 r. sprawy z odwołania Franciszka S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w Z. o emeryturę, na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9 listopada 2005 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e

Decyzją z 18 stycznia 2005 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w Z. odmówił Franciszkowi S. prawa do emerytury na podstawie art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) w związku z § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze

zm.), powołując się na to, że nie zostało spełnione wymaganie przewidziane w § 7 pkt 2 rozporządzenia, a mianowicie ubezpieczony jako pracownik nie osiągnął wieku emerytalnego (55 lat) w czasie wykonywania prac wymienionych w dziale III wykazu B załącznika do rozporządzenia ani też w okresie zatrudnienia, do którego został skierowany stosownie do zalecenia lekarza.

W odwołaniu do Sądu wnioskodawca domagał się przyznania mu spornego świadczenia emerytalnego podnosząc, że przez całe życie zawodowe pracował w szczególnych warunkach, rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z naruszeniem prawa, o czym świadczy wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Bytomiu z 22 czerwca 2004 r. [...], a ponadto okres pobierania przez niego zasiłku dla bezrobotnych, bezpośrednio po zwolnieniu z pracy, powinien być zrównany z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z 26 lipca 2005 r. [...] oddalił odwołanie wnioskodawcy. Sąd Okręgowy uznał, że Franciszek S. (urodzony 5 stycznia 1950 r.) udowodnił łącznie ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, wymienionych w dziale III wykazu B na stanowisku pierwszego kowala oraz operatora manipulatora. Na stanowisku pierwszego kowala młota ciężkiego ubezpieczony był zatrudniony w Hucie Z. w B. od 26 października 1971 r. do 29 lutego 2000 r., zaś od 1 marca 2000 r. do 30 kwietnia 2004 r. pracował na tym samym stanowisku w S.-O. spółce z o.o. w B. W dniu 30 kwietnia 2004 r. pracodawca wypowiedział wnioskodawcy umowę o pracę. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Bytomiu wyrokiem z 22 czerwca 2004 r. [...] zasądził od pozwanego pracodawcy na rzecz ubezpieczonego jako powoda kwotę 3.900 zł tytułem odszkodowania uznając, że wypowiedzenie umowy o pracę naruszało art. 39 k.p., albowiem pracownikowi brakowało do nabycia prawa do (wcześniejszej) emerytury nie więcej niż 2 lata i z tego tytułu korzystał on z ochrony przewidzianej prawem pracy. Oddalając odwołanie od decyzji organu rentowego Sąd Okręgowy stwierdził, że w dacie ukończenia 55 lat (czyli 5 stycznia 2005 r.) wnioskodawca w ogóle nie pozostawał w zatrudnieniu, a więc nie wykonywał pracy, o której mowa w § 7 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Nie ma przy tym znaczenia okoliczność, że wypowiedzenie umowy o pracę (co potwierdził wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Bytomiu z 22 czerwca 2004 r. [...]), było niezgodne z prawem jako naruszające art. 39 k.p.

W apelacji od powyższego wyroku wnioskodawca podniósł, że zgodnie z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych należy uznać za równoważny z okresem zatrudnienia, a zatem należy zrównać go z pracą w warunkach szczególnych w hutnictwie (powołał się przy tym na wyrok Sądu Najwyższego z 9 listopada 1999 r., II UKN 187/99, OSNAPIUS 2001 nr 4, poz. 121). Ponadto, za przyznaniem emerytury przemawiają, zdaniem skarżącego, względy słuszności, skoro został zwolniony z pracy w okresie ochronnym z naruszeniem przepisów prawa. Wyrok Sądu Rejonowego w Bytomiu zasądający jedynie odszkodowanie, z uwagi na brak celowości przywrócenia do pracy, zapadł z rażąco obrażą art. 45 § 2 k.p. w związku z art. 39 k.p., ponieważ nie doszło ani do likwidacji, ani do ogłoszenia upadłości pracodawcy. Ubezpieczony stwierdził również, że wymaganie pozostawania w zatrudnieniu w szczególnych warunkach w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego jest niesłusznym kryterium różnicującym, skoro za decydującą przesłankę „wynagrodzenia” pracy w szczególnych warunkach należy uznać jedynie wiek i staż pracy.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z 9 listopada 2005 r. [...] oddalił apelację wnioskodawcy jako nieuzasadnioną. Sąd Apelacyjny stwierdził, że spór w istocie sprowadzał się do rozstrzygnięcia, czy wymaganie przewidziane w § 7 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. może podlegać wykładni rozszerzającej dla pozytywnej oceny uprawnień ubezpieczonego, tzn. czy osiągnięcie wieku emerytalnego może nastąpić w sytuacji innej niż w okresie zatrudnienia lub w okresie skierowania do innej pracy stosownie do zaleceń lekarza. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. uregulowania, dotyczące warunków uzyskania emerytury, są różne co do przesłanki ukończenia wieku emerytalnego w wymaganych okresach i dla każdej z grup zawodowych zostały szczegółowo przedstawione w tym akcie prawnym. Ta sprecyzowana przez prawodawcę różnorodność przemawia za brakiem możliwości stosowania jakiegokolwiek zawężającej lub rozszerzającej wykładni podlegających interpretacji przepisów. W ocenie Sądu Apelacyjnego znaczne, jeśli chodzi o pracowników będących mężczyznami, obniżenie wieku emerytalnego - do 55 lat - jest przywilejem bardzo wąskich grup zawodowych i przysługuje jedynie w warunkach ściśle określonych przez prawo. Skoro zatem w omawianym przepisie (§ 7 pkt 2 rozporządzenia) obwarowano możliwość przejścia na emeryturę w wieku 55 lat koniecznością pozostawania w zatrudnieniu w dacie osią-

gnięcia tego wieku, robiąc wyjątek jedynie dla sytuacji, gdy pracownik stosownie do zalecenia lekarza został skierowany do innej pracy, to nie można, bez naruszenia prawa, przyjąć spełnienia tego warunku w innych okolicznościach. Według Sądu Apelacyjnego okoliczność, że w świetle ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych jest okresem równoważnym z okresem zatrudnienia, ma znaczenie przy ustalaniu uprawnień emerytalno-rentowych w zakresie stażu pracy, ale nie jest to okres, o którym mowa w § 7 pkt 2 rozporządzenia. Również kwestia prawidłowości rozwiązania stosunku pracy nie ma, w ocenie Sądu drugiej instancji, istotnego znaczenia dla oceny uprawnień emerytalnych wnioskodawcy, a zarzuty co do słuszności rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w Bytomiu, który rozpoznawał sprawę o przywrócenie do pracy, powinny być zgłoszone w apelacji od tamtego wyroku, gdyż przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach miałyby wpływ na uprawnienia emerytalne wnioskodawcy. Ocena prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu Pracy nie może natomiast nastąpić w rozpatrywanej sprawie, której przedmiotem jest prawo wnioskodawcy do świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Sąd zwrócił również uwagę, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie stosuje się art. 5 k.c. (zasad współżycia społecznego), na który pośrednio powołuje się wnioskodawca w apelacji.

W imieniu ubezpieczonego Franciszka S. skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł jego pełnomocnik z urzędu, zaskarżając wyrok ten w całości. Jako podstawy skargi kasacyjnej wskazano: 1) naruszenie prawa materialnego - art. 32 ustawy z dnia 7 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - polegające na błędnym przyjęciu przez Sąd, że ubezpieczony nie spełnił wymogu z § 7 pkt 2 rozporządzenia w postaci ukończenia wieku 55 lat w czasie wykonywania zatrudnienia w ramach prac wymienionych w dziale III wykazu B stanowiącego załącznik do rozporządzenia; 2) naruszenie prawa materialnego - art. 5 k.c., poprzez błędne przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie nie znajdują zastosowania zasady współżycia społecznego; 3) naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy, a to art. 328 § 2 k.p.c., poprzez brak odniesienia się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do okoliczności wskazanej w apelacji pozwanego, dotyczącej treści art. 79 ust. 1 i 2 ustawy o promocji zatrudnie-

nia i instytucjach rynku pracy, który uznaje za równoważny z okresem zatrudnienia okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Według pełnomocnika wnioskodawcy w rozpoznawanej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości, a mianowicie konieczność rozważenia treści art. 79 ust. 1 i 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - który uznaje za równoważny z okresem zatrudnienia okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych - przy interpretacji przesłanek wskazanych w § 7 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zdaniem pełnomocnika wnioskodawcy, zaskarżony wyrok pomija w swym rozstrzygnięciu „zależność” powyższych aktów prawnych, które powinny być uwzględnione przy ustalaniu prawa do emerytury ubezpieczonego.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozstrzygnięcia Sądowi pierwszej instancji celem uwzględnienia odwołania „wraz z zasądzeniem kosztów zastępstwa procesowego dla pełnomocnika z urzędu norm przepisanych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie mogła zostać uwzględniona. Przy bezspornym stanie faktycznym istota sprawy sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy osoba niepozostająca w stosunku pracy w dacie osiągnięcia wieku uprawniającego ją do złożenia wniosku o wcześniejszą emeryturę (w przypadku wnioskodawcy - w dacie ukończenia 55 lat), legitymująca się przy tym wymaganym pracowniczym stażem ubezpieczeniowym i okresem zatrudnienia obejmującym prace w szczególnych warunkach, może nabyć prawo do tego świadczenia (wcześniejszej emerytury). Chodziło zatem o wykładnię i zastosowanie do ustalonego stanu faktycznego art. 32 ust. 1, ust. 2 i ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Pierwszy z tych przepisów (art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) stanowi, że ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w art. 32 ust. 2 ustawy, zatrudnionymi w

szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 ustawy (ust. 1). Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w art. 32 ust. 1 ustawy, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 2). Wiek emerytalny, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ustawy, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w art. 32 ust. 2 ustawy przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4). Dotychczasowe przepisy, do których odsyła parokrotnie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to przede wszystkim przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wydanego na podstawie art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.). Sytuacji ubezpieczonego dotyczy § 7 tego rozporządzenia, zgodnie z którym pracownik, który wykonywał w hutnictwie prace w szczególnych warunkach, wymienione w dziale III wykazu B (załącznika do rozporządzenia), nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat w okresie od dnia 1 stycznia 1987 r. albo 55 lat w okresie od dnia 1 stycznia 1983 r., jeżeli komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia orzekła trwałą jego niezdolność do wykonywania prac wymienionych w dziale III wykazu B, 2) wiek emerytalny osiągnął w czasie wykonywania prac wymienionych w dziale III wykazu B lub w okresie zatrudnienia, do którego skierowany został stosownie do zalecenia lekarza, 3) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy wymienionej w dziale III wykazu B.

W rozpoznawanej sprawie sporne było przede wszystkim to, czy ubezpieczony spełnia warunek określony w § 7 pkt 2 rozporządzenia, czyli warunek osiągnięcia wieku emerytalnego (w tym przypadku 55 lat) w czasie wykonywania prac wymienionych w dziale III wykazu B lub w okresie zatrudnienia, do którego skierowany został stosownie do zalecenia lekarza. Sąd Apelacyjny ustalił - i ustalenie to nie jest w jakikolwiek sposób kwestionowane w skardze kasacyjnej - że ubezpieczony Franciszek S., legitymujący się co najmniej 15-letnim okresem pracy w hutnictwie w szczegó-

nych warunkach, wiek uprawniający do nabycia wcześniejszej emerytury (55 lat) osiągnął 5 stycznia 2005 r. (do ubezpieczonego urodzonego po 31 grudnia 1948 r. art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ma zastosowanie na podstawie art. 46 tej ustawy) - jednak nie w czasie wykonywania prac wymienionych w dziale III wykazu B stanowiącego załącznik do rozporządzenia (jak tego wymaga § 7 pkt 2 rozporządzenia), ani nawet nie w okresie zatrudnienia w ogóle, lecz w czasie pobierania zasiłku dla bezrobotnych w okresie przypadającym bezpośrednio po wypowiedzeniu mu stosunku pracy na stanowisku związanym z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach. Stosunek pracy ubezpieczonego ustał 30 kwietnia 2004 r. w wyniku wypowiedzenia przez pracodawcę umowy o pracę z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę, co stwierdził Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Bytomiu wyrokiem z 22 czerwca 2004 r. [...], uznając że wypowiedzenie Franciszkowi S. umowy o pracę było niezgodne z prawem (naruszało bowiem art. 39 k.p.). Sąd Pracy nie przywrócił jednak ubezpieczonego do pracy, lecz zasądził na jego rzecz od pracodawcy odszkodowanie w związku z niezgodnym z prawem rozwiązaniem umowy o pracę. Ubezpieczony kwestionował w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu Pracy, jednak od wyroku zasądzającego jedynie odszkodowanie (zamiast żądanego przywrócenia do pracy) nie wniósł w odpowiednim czasie apelacji (co sam przyznał w czasie rozprawy apelacyjnej w niniejszej sprawie). W ten sposób sam pozbawił się możliwości uzyskania wyroku przywracającego go do pracy, co miałyby niewątpliwie wpływ na spełnienie warunku z § 7 pkt 2 rozporządzenia.

Przepis § 7 pkt 2 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jednoznacznie ogranicza uprawnienia do wcześniejszej emerytury do tych jedynie osób, które osiągnęły wiek emerytalny wynoszący 55 lat w czasie wykonywania prac wymienionych w dziale III wykazu B lub w okresie zatrudnienia, do którego skierowane zostały zgodnie z zaleceniem lekarza. Wnioskodawca warunków tych w oczywisty sposób nie spełnił, skoro nie ukończył 55 lat w czasie wykonywania pracy, o jakiej stanowi § 7 pkt 2 rozporządzenia. W chwili ukończenia tego wieku pozostawał bez pracy (miał status prawny bezrobotnego). Przepisy rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w tym § 7 pkt 2, mają charakter szczególny, ponieważ wyraźnie odbiegają od powszechnie obowiązującej regulacji dotyczącej warunku osiągnięcia

wieku emerytalnego, wynoszącego dla mężczyzn 65 lat (art. 24 i art. 27 ustawy). (Do ubezpieczonego urodzonego po 31 grudnia 1948 r. art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ma zastosowanie na podstawie art. 46 tej ustawy.) *Ratio legis* ustanowienia wcześniejszego wieku emerytalnego dla mężczyzn wykonujących w hutnictwie prace w szczególnych warunkach było umożliwienie przechodzenia na emeryturę mężczyznom w wieku niższym (w przypadku ubezpieczonego) o 10 lat od powszechnego ustawowego wieku emerytalnego, jednak pod pewnymi, ściśle określonymi warunkami - w tym pod warunkiem przejścia na wcześniejszą emeryturę bezpośrednio ze stanowiska pracy ujętego w dziale III wykazu B załącznika do rozporządzenia. Jedynym od tego warunku wyjątkiem jest osiągnięcie wieku emerytalnego podczas innej pracy, do której pracownik został skierowany stosownie do zaleceń lekarskich. Innych wyjątków od omawianego warunku § 7 rozporządzenia nie przewiduje. Z powyższych przyczyn zarzuty naruszenia art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 7 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, stanowiące materialnoprawną podstawę skargi kasacyjnej, nie mogły zostać uwzględnione. Sąd Apelacyjny prawidłowo zinterpretował i zastosował obydwa te przepisy.

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wielokrotnie wyjaśniał, że przepisy przewidujące prawo do emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze są przepisami szczególnymi, ich wykładnia rozszerzająca jest niedopuszczalna, podlegają one wykładni ścisłej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 listopada 1999 r., II UKN 187/99, OSNAPiUS 2001 nr 4, poz. 121; wyrok z 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04 OSNP 2006 nr 13-14, poz. 218). Do złagodzenia rygorów prawa ubezpieczeń społecznych nie stosuje się ani art. 5 k.c, ani art. 8 k.p. Przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podobnie jak przepisy rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mają charakter przepisów prawa publicznego. Rygoryzm prawa publicznego nie może być łagodzony konstrukcją nadużycia prawa podmiotowego przewidzianą w art. 5 k.c. lub w art. 8 k.p. Zarzut ten (nadużycia prawa podmiotowego, albo czynienia ze swego prawa podmiotowego użytku niezgodnego z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa) w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych musiałby być odniesiony do czynności organu rentowego, który - wydając decyzję - nie korzysta ze swoich praw podmiotowych (regulowanych prawem

prywatnym - Kodeksem cywilnym lub Kodeksem pracy), lecz realizuje ustawowe kompetencje organu władzy publicznej. Z tych przyczyn zarzut naruszenia art. 5 k.c. jest niezasadny. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych art. 5 k.c. nie ma zastosowania, zaś materialnoprawną podstawą świadczeń emerytalno-rentowych mogą być tylko przepisy prawa, a nie zasady współżycia społecznego (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: wyrok z 19 czerwca 1986 r., II URN 96/86, Służba Pracownicza 1987 nr 3; wyrok z 29 października 1997 r., II UKN 311/97, OSNAPiUS 1998 nr 15, poz. 465; wyrok z 26 maja 1999 r., II UKN 669/98, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 597 - notka; wyrok z 12 stycznia 2000 r., II UKN 293/99, OSNAPiUS 2001 nr 9, poz. 321 - notka, postanowienie z 26 maja 1999 r., II UKN 670/98, niepublikowane).

W skardze kasacyjnej podniesiono również zarzut naruszenia art. 79 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w wyniku nieuwzględnienia przez Sąd Apelacyjny, że okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych należy uznać za równoważny z okresem zatrudnienia. Zdaniem skarżącego, oznacza to spełnienie przez wnioskodawcę przesłanki określonej w § 7 pkt 2 rozporządzenia (warunku osiągnięcia przez wnioskodawcę 55 roku życia w okresie zatrudnienia w hutnictwie). Poglądu tego nie można uznać za prawidłowy. Nie ma on oparcia w treści art. 79 tej ustawy. Zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, okresy pobierania zasiłku wlicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych oraz okresów składkowych w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z kolei zgodnie z art. 79 ust. 2, okresów pobierania zasiłku nie wlicza się jednak do: 1) okresów wymaganych do nabycia prawa i długości okresu pobierania zasiłku; 2) okresu zatrudnienia, od którego zależy nabycie prawa do urlopu wypoczynkowego; 3) stażu pracy określonego w odrębnych przepisach, wymaganego do wykonywania niektórych zawodów. W świetle treści przytoczonego powyżej przepisu nie budzi wątpliwości, że okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie może być uznany za okres zatrudnienia (lub okres równoważny z okresem zatrudnienia). W art. 79 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest mowa jedynie o wliczaniu okresu pobierania takiego zasiłku do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych oraz do okresów składkowych - co nie oznacza zrównania tego okresu z zatrudnieniem jako takim. Tymczasem, jedną z przesłanek nabycia prawa do wcześniejszej emerytury,

dochodzonego przez wnioskodawcę, jest osiągnięcie wieku 55 lat w okresie zatrudnienia, czyli w okresie pozostawania w stosunku pracy i to zatrudnienia w hutnictwie przy pracach wymienionych w dziale III wykazu B, bądź w czasie wykonywania innej pracy, do której pracownik został skierowany stosownie do zaleceń lekarskich. Wnioskodawca powinien wszystkie warunki, od których uzależnione jest przejście na wcześniejszą emeryturę ze względu na zatrudnienie w szczególnych warunkach (wiek, staż pracy, wymagany okres zatrudnienia przy wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach), spełnić w czasie posiadania statusu pracownika, czyli pozostawania w stosunku pracy. Dotyczy to również osiągnięcia wieku 55 lat. W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca nie spełnił tej przesłanki, nie był w ogóle zatrudniony w chwili ukończenia 55 lat, a w związku z tym nie mógł nabyć prawa do wcześniejszej emerytury.

Kwestia prawidłowości rozwiązania stosunku pracy z wnioskodawcą nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Sąd Rejonowy w Bytomiu wyrokiem z 22 czerwca 2004 r uznał, że wypowiedzenie Franciszkowi S. umowy o pracę było niezgodne z prawem (naruszało bowiem art. 39 k.p.), jednak nie przywrócił go do pracy, a jedynie zasądził na rzecz ubezpieczonego odszkodowanie. Kwestionując trafność rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w Bytomiu wnioskodawca powinien był w odpowiednim czasie wnieść apelację od tego wyroku, podnosząc w niej zarzuty dotyczące zgodności z prawem orzeczenia. Gdyby bowiem wnioskodawca, na skutek apelacji, został przywrócony do pracy na poprzednich warunkach, miałyby to niewątpliwy wpływ na jego uprawnienia emerytalne - wiek 55 lat osiągnąłby w czasie zatrudnienia w hutnictwie przy pracach wykonywanych w szczególnych warunkach. Kwestionowanie rozstrzygnięcia Sądu Pracy w niniejszej sprawie jest pozbawione racji. Wyrok zasądający odszkodowanie jest prawomocny i wiąże nie tylko strony (pracownika i pracodawcę), ale także sąd, który go wydał, oraz wszystkie inne sądy, nie wyłączając Sądu Najwyższego (art. 365 § 1 k.p.c.). W niniejszej sprawie, która jest sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych, roszczenia wnioskodawcy związane z niezgodnym z prawem rozwiązaniem umowy o pracę nie są przedmiotem rozpoznania.

Jako chybiony należało ocenić zarzut naruszenia prawa procesowego, a mianowicie art. 328 § 2 k.p.c. Skarżący wiąże naruszenie tego przepisu z brakiem odniesienia się w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego do okoliczności podniesionej w apelacji pozwanego, a dotyczącej regulacji art. 79 ust. 1 i 2 ustawy o promocji

zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która uznaje za równoważny z okresem zatrudnienia okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Wbrew zarzutom skarżącego Sąd Apelacyjny odniósł się do apelacyjnego zarzutu naruszenia tego przepisu. Okoliczność, że Sąd zarzutu tego nie podzielił, nie może być natomiast utożsamiana z nieprawidłowym (sprzecznym z art. 328 § 2 k.p.c.) sporządzeniem uzasadnienia wyroku oddalającego apelację ubezpieczonego.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art.398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy nie przyznał pełnomocnikowi wnioskodawcy kosztów zastępstwa procesowego, ponieważ wniosek o ich przyznanie nie spełniał wymagań określonych w § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. Nr 163,poz. 1349 ze zm.).

=====